

Kutsehariduse valdkonna statistika põhinäitajad 2012/13. õppeaastal

**Koostajad:
Mart Reinhold, HTM analüüsiosakonna analüütik
Kristel Vaher, HTM analüüsiosakonna analüütik**

Haridus- ja Teadusministeerium

2013

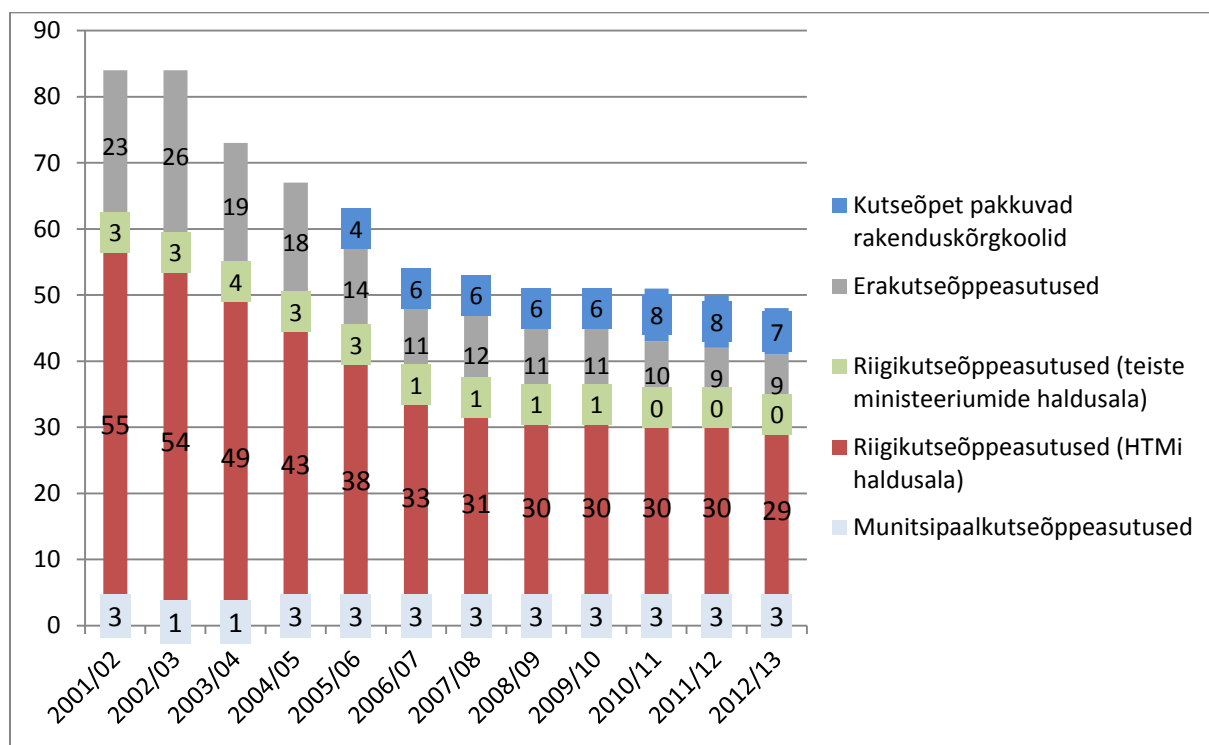
Sisukord

1. Kutseõppeasutused	3
2. Õpilaste arv.....	3
2.1 Õpilaste arv kutsehariduses õppeliikide lõikes	3
2.2 Õpilaste arvu prognoos	6
2.3 Õpilaste arv õppevaldkondade lõikes	6
2.4. Õpilaste jaotus soo, vanuse ja õppekeele järgi	8
3. Vastuvõtt kutseharidusse	9
4. Õpingute katkestamine	10
5. Õpingute lõpetamine	11
6. Kutseõppe lõpetajate rakendumine tööturul	12
7. Kutseksamid	13
8. Õpetajad	14
8.1 Kutseõppeasutuste õpetajate üldstatistilised näitajad	14
8.2. Kutseõppeasutuste õpetajate sooline ning vanuseline jaotus.....	16
8.3. Kutseõppeasutuste õpetajate kvalifikatsioon ja haridustase.....	17
8.4. Kutseõppeasutuste õpetajate osalemine täienduskoolituses	19

1. Kutseõppeasutused

Eestis on 2012/13. õppeaastal 41 kutseõppeasutust, neist 29 on riigi-, 3 munitsipaal- ja 9 erakutsekoolid. Kokku on kutseõpet pakkuvaid koole 48, sest kutseõppe tasemel on võimalik õppida ka seitsmes rakenduskõrgkoolis (vt joonis 1). 1. septembril 2012 liideti Vana-Antsla Kutsekeskkool Võrumaa Kutsehariduskeskusega, seega on 2012/13. õppeaastast riigikutseõppeasutusi 29. Eestis tegutseb igas maakonnas vähemalt üks kutseõppeasutus, et kutseharidus oleks kättesaadav kõigile soovijaile.

Joonis 1. Kutseõpet pakkuvad õppeasutused 2001/02-2012/13. õppeaastal

Allikas: Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS)

Oluliselt on tõusnud õppurite arv kutseõppeasutuse kohta. 2001/02. õppeaastal oli ühe kutseõppeasutuse kohta keskmiselt 355 õppurit, siis 2008/09 õppeaastal juba 577 õppurit ning 2012/13. 606 õppurit.

2. Õpilaste arv

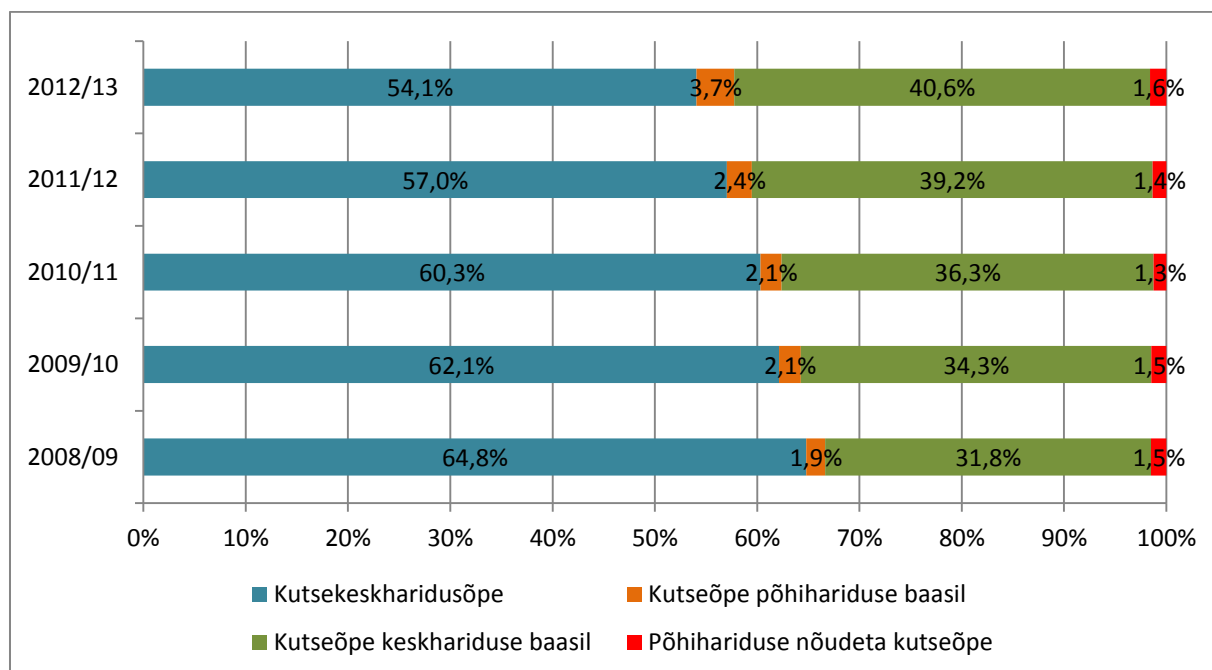
2.1 Õpilaste arv kutsehariduses õpeliikide lõikes

Senini on kutseõpet omandavate õpilaste arv püsinud suhteliselt stabiilsel tasemel, kuid 1990-ndate teise poole madal sündivus on avaldamas sellele näitajale negatiivset mõju juba praegu ja tõenäoliselt ka lähiaastatel. Lisaks põhikoolilõpetajate arvu vähenemisele on õpilaste haridusvalikud tugevalt kaldu üldkeskhariduse poole – kuni 2009. aastani jätkas pärast põhihariduse omandamist kutsehariduses ca 30% lõpetajatest, kuid 2012. a vaid 28,3%.

2012. aasta 10. novembri seisuga õppis kutsehariduses 26 172 õpilast. Õpeliikide lõikes (vt joonis 2) omandas kutsekeskharidust 54,1% ning kutseharidust keskhariduse baasil 40,6% kõigist õpilastest.

Väiksematele sihtrühmadele orienteeritud kutseõppes põhihariduse baasil ja põhihariduse nõudeta kutseõppes õppis 2012/13. õppeaastal vastavalt 3,7% ja 1,6% kõigist kutsehariduse õpilastest.

Joonis 2. Kutseõppurite jaotus õppeliigiti 2007/08-2011/12. õppeaastal (%)

Allikas: Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS)

Kui 2008/09. õppeaastal oli õpilasi kutsekeskharidusõppes ca 2/3 kõigist õpilastest, siis 2012/13. õppeaastal on neid 54% ehk 3 496 õpilase võrra vähem. Kui võrrelda õpilaste arve kutseõppes põhihariduse baasil ja kutseõppes keskhariduse baasil, siis samal ajaperioodil on neis õppeliikides õpilaste arv märgatavalt kasvanud (vt tabel 1). Põhihariduse nõudeta kutseõppes on õpilaste arv püsinud stabiilsel tasemel.

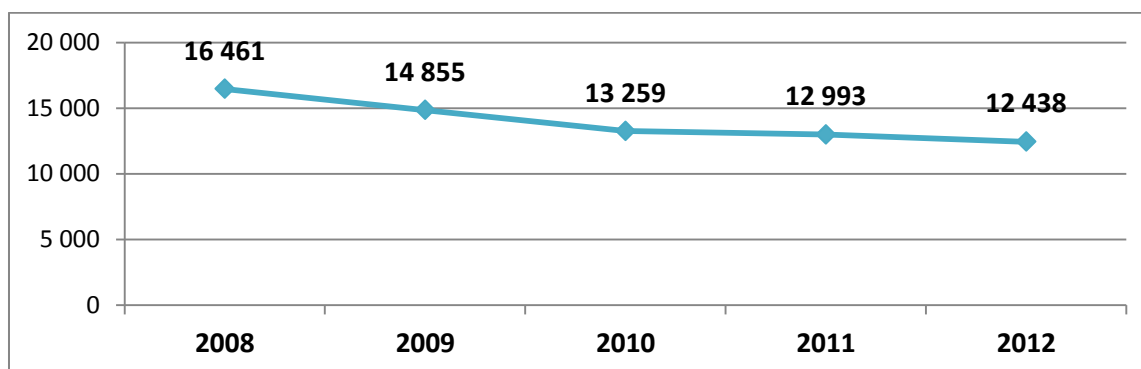
Tabel 1. Õpilaste arv õppeliikide lõikes 2007/08. – 2011/12. õppeaastal

Õppeliik	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
Kutsekeskharidusõpe	17 648	17 627	16 897	15 428	14 152
Kutseõpe põhihariduse baasil	505	598	581	655	966
Kutseõpe keskhariduse baasil	8 672	9 718	10 180	10 597	10 633
Põhihariduse nõudeta kutseõpe	414	420	354	366	421
Kokku	27 239	28 363	28 012	27 046	26 172

Allikas: Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS)

Kutsekeskharidusõpe õpilaste arvu vähenemine tuleneb peamiselt demograafilisest olukorrast, võrreldes 2008. aastaga oli 2012. aastal põhikooli lõpetajaid 4 023 õpilase võrra vähem (ca miinus 25%).

Joonis 3. Põhikooli lõpetajad 2007/2008-2011/2012. õppeaastal

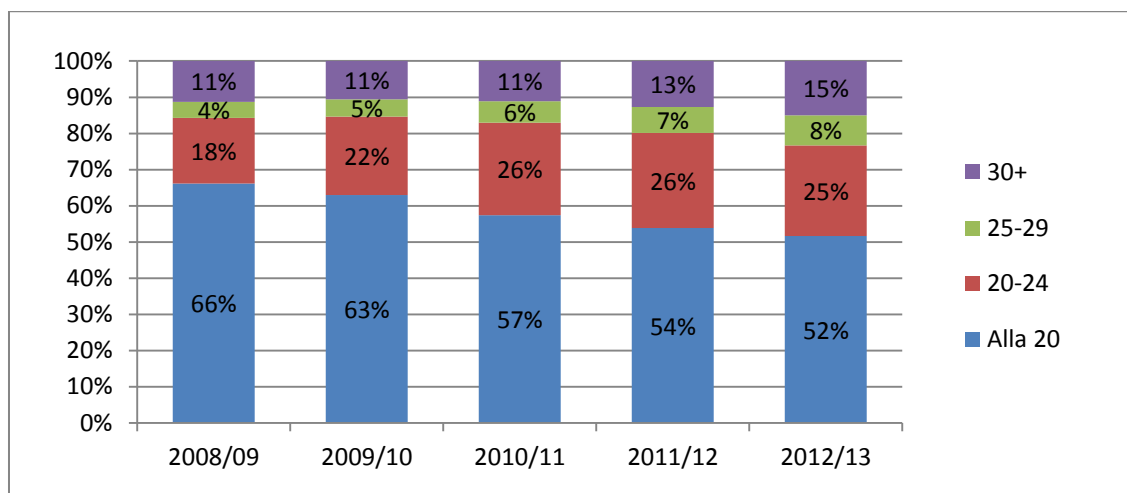

Allikas: Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS)

Kuigi viimasel viiel aastal on üldkeskhariduse omandanutest samal aastal kutsehariduses jätkajaid vaid 10-12%, on 2012/13. õa. õpilaste arv keskhariduse järgses kutseõppes võrreldes 2008/09. õppeaastaga kasvanud 22,6% (vt tabel 1).

Viimastel aastatel on oluliselt tõusnud kutseõppes õppija keskmine vanus, sest on lisandunud õppijaid vanuses 20+, kes mõned aastad peale keskhariduse omandamist soovivad omandada kutse- või eriala ning seeläbi tõsta oma konkurentsivõimet tööturul. Nooremate õpilaste osakaalu vähenemine ja vanemate õpilaste osakaalu kasv vastab igati demograafilistele ja majanduskeskkonnas toimunud muutustele (vt joonis 4).

Joonis 4. Õpilaste vanuse muutumine kutseõppes 2008/09. - 2012/13. õppeaastal

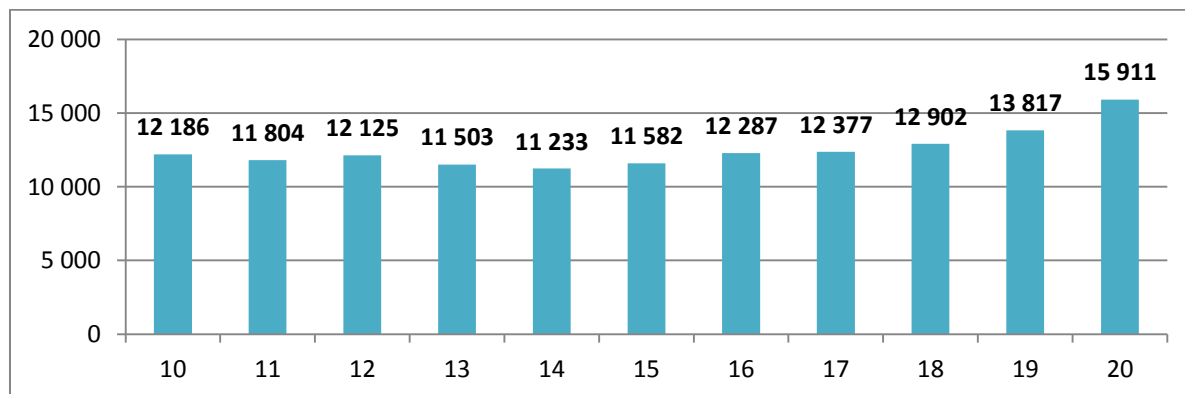
Allikas: Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS)

Üldhariduskoolide põhikooli kolmanda astme ning gümnaasiumiõpilastel on 15-40 õppenädala mahus võimalik valikainete raames omandada esmaseid kutsealaseid teadmisi. Õppeliigis „kutseõpe põhikoolis ja gümnaasiumis“ õppis 2012. aasta 10. novembri seisuga 622 õpilast. Suur osa selle õppeliigi õpilastest omandab kutsealaseid teadmisi muusikaerialadel, teisteks populaarseteks valikuteks on näiteks hotellindus, turismikorraldus ja metallitööd.

2.2 Õpilaste arvu prognoos

Õpilaste arvu prognoosimisel on oluline teada, kust või mille arvelt uued õpilased lisanduvad. Teame ju, et põhikoolilõpetajate arv on pidevalt vähenenud ja väheneb paaril järgneval aastal veelgi. Statistikaameti andmetel elas Eestis 1. jaanuari 2013. seisuga 14-aastaid noori vaid 11 223 (vt tabel 2).

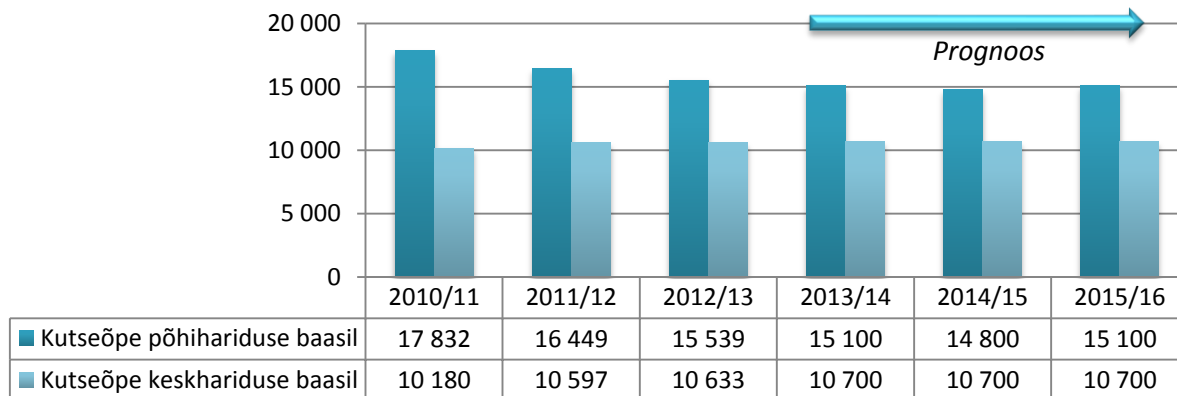
Tabel 2. Elanike arv Eestis 1. jaanuar 2013 vanuse lõikes (10-20)

Allikas: Statistikaamet.

Otse gümnaasiumist asub kutseõppes õppima vaid ligikaudu 11% eelmisel õppeaastal lõpetanutest. Samas on selles õppeliigis viimastel aastatel oluliselt kasvanud vanemaealiste õppijate osakaal. Tuginedes 1. jaanuari 2013 rahvaarvule ja senistele trendidele kutsehariduses võib prognoosida paariks järgmiseks õppeaastaks õpilaste arvu kahanemist ja edasipidi väikest kasvu (vt joonis 5).

Joonis 5. Õpilaste arvu prognoos kutsehariduses 2015/16. õppeaastani

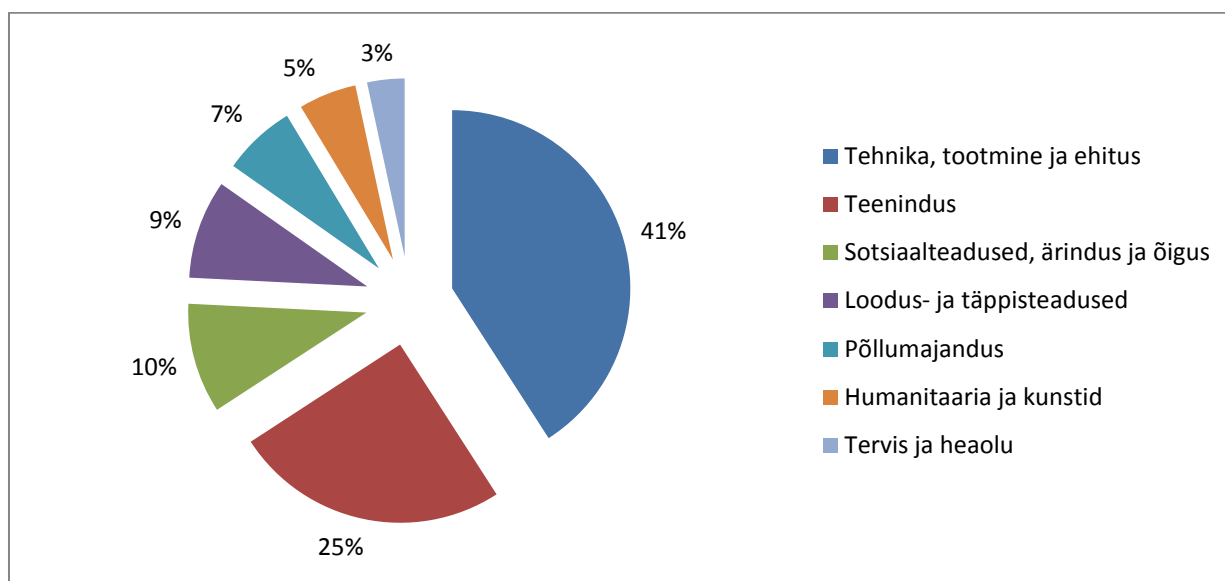

Allikas: EHIS; HTM analüüsiosakond, 2013.

2.3 Õpilaste arv õppevaldkondade lõikes

Erialade liigitamiseks kasutatakse ISCED97 klassifikaatorit, mille järgi õppekavad jagunevad õppevaldkondadesse, õppesuundadesse ja õppekavarühmadesse. Kõige laiema jaotuse – õppevaldkondade – lõikes on joonisel 6 esitatud kutsehariduse õpilased 2012/13. õppeaastal. Suurima õpilaste arvuga õppevaldkond kutsehariduses on jätkuvalt tehnika, tootmine ja ehitus, kus käesoleval, 2012/13. õppeaastal õpib 10 701 õpilast ehk 41% kõigist kutseõppuritest. Õpilaste arv selles valdkonnas on aga pidevalt kahanenud – võrreldes 2008/09. õppeaastaga 14% (tabel 3).

Joonis 6. Õpilaste arv õppevaldkondade lõikes 2012/13. õppeaastal

Allikas: Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS)

Õpilaste arvult järgnev valdkond on teenindus, kus eelnevatel aastatel on õpilaste arv püsinud stabiilsena, kuid käesoleval õppeaastal on sealgi õppurite arv vähenenud.

Tabel 3. Muutus õpilaste arvus õppevaldkonniti 2007/08. – 2012/13. õppeaastal.

Õppevaldkond	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	5 aasta muutus
Tehnika, tootmine ja ehitus	12 491	12 334	11 819	10 976	10 701	-14%
Teenindus	6 337	7 088	7 162	7 003	6 525	3%
Sotsiaalteadused, ärimus ja õigus	3 372	3 288	2 960	2 638	2 610	-23%
Loodus- ja täppisteadused	1 459	1 894	2 215	2 468	2 344	61%
Põllumajandus	1 898	1 867	1 764	1 721	1 732	-9%
Humanitaaria ja kunstid	1 080	1 225	1 295	1 380	1 373	27%
Tervis ja heaolu	602	667	797	860	887	47%
Kokku	27 239	28 363	28 012	27 046	26 172	-4%

Allikas: Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS)

Suuruselt kolmandas õppevaldkonnas – sotsiaalteadused, ärimus ja õigus – on õpilaste arv võrreldes 2008/09. õppeaastaga oluliselt kahanenud (-23%). Suurima hüppe õpilaste arvus on teinud loodus- ja täppisteaduste õppevaldkond, kus õpilaste arv viimase 5 aasta jooksul kasvanud 61%. IT-erialad on küll noorte seas populaarsed, kuid kiire kasvu põhjuseks on eelkõige muutused õppekavade liigitamises. Mitmed varem tehnika, tootmise ja ehituse õppevaldkonda kuulunud IT-ga otseselt või kaudselt seotud erialad on nüüd kõik koondatud loodus- ja täppisteaduste alla. Samuti on liikunud tehnika, tootmise ja ehituse õppevaldkonnast mitmed erialad teeninduse alla seonduvad. Seoses uute tarbekunsti ja käsitöö erialade avamisega on õpilaste arv oluliselt kasvanud ka humanitaaria ja kunstide õppevaldkonnas (+27%). Viimaste aastate väiksele langusele vaatamata on põllumajanduse valdkonnas õpilaste arv püsinud küllaltki stabiilsena, tervise ja heaolu õppevaldkonnas on õpilaste arv iga õppeaastaga mõõdukalt kasvanud.

2.4. Õpilaste jaotus soo ja õppekeele järgi

Soolist jaotust vaadates on kutsehariduses traditsiooniliselt olnud pisut enam meessoost õppijaid, 2012/13. õppeaastal moodustavad nad 55% kõigist õpilastest. Küll aga erinevad soolised proportsioonid oluliselt õppeliikide lõikes (vt tabel 4). Kutsekeskharidusõppes on meeste osakaal olnud püsivalt 2/3, sarnase osakaaluga, aga naissoost õppijate kasuks oli varem ka kutseõpe keskhariduse baasil. Viimastel aastatel on meessoost õppurite osakaal kutseõppes keskhariduse baasil 38-40%.

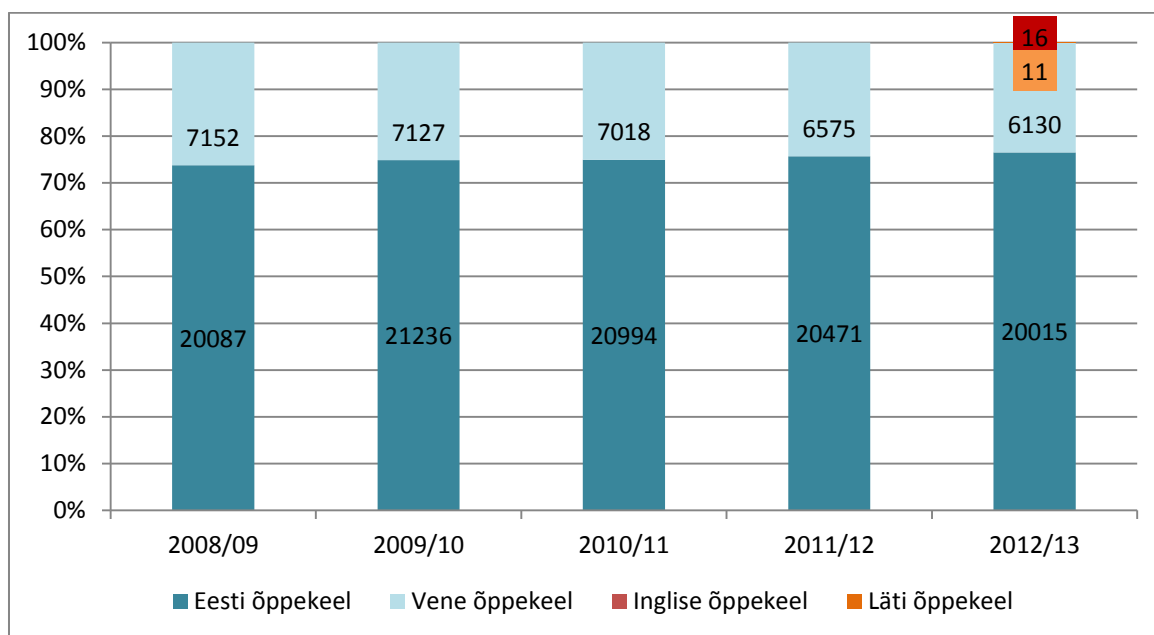
Tabel 4. Õpilaste jaotus soo ja õppeliigi järgi 2008/09-2012/13. õppeaastal.

Õppealiik/sugu	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
Kutsekeskharidusõpe					
mees	65%	66%	66%	66%	66%
naine	35%	34%	34%	34%	34%
Kutseõpe keskhariduse baasil					
mees	34%	39%	40%	39%	38%
naine	66%	61%	60%	61%	62%
Kokku					
mees	56%	57%	57%	56%	55%
naine	44%	43%	43%	44%	45%

Allikas: Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS)

Eesti kutseõppeasutustes on võimalik haridust omandada nii eesti kui vene keeles (vt joonis 7). Vene õppekeelega õpilaste arv on pidavalt langenud, võrreldes 2008/09. õppeaastaga on neid 14,3% vähem kui 2012/13. Valgamaa Kutseõppekeskuse õppekavadele lisandus 2012. sügisel kaks rahvusvahelist eriala – põhikooli baasil alustas lätikeelne puidutöötajate õpperühm, teiseks uueks avatud erialaks on inglisekeelne logistika ja veokorraldus keskhariduse baasil.

Joonis 7. Õpilaste jagunemine õppekeele järgi 2008/09.-2012/13. õppeaastal.

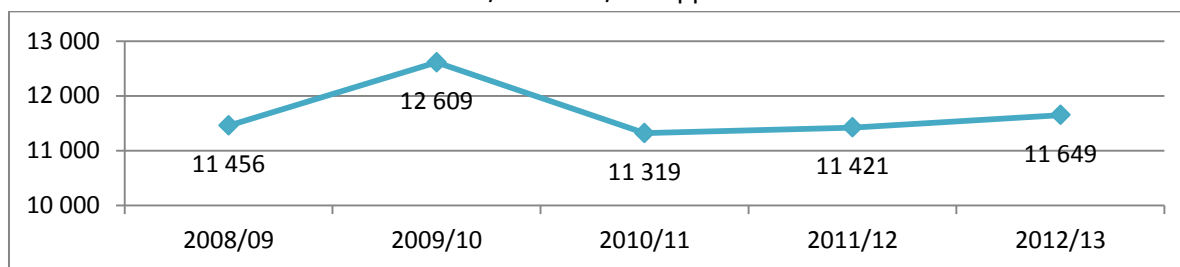

Allikas: Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS)

3. Vastuvõtt kutseharidusse

Vastuvõtt kutseharidusse on püsinud stabiilsel tasemel (vt joonis 8), 2009. aasta kõrge vastuvõtt oli tingitud majandussurutisest, õppima asus palju neid, kes kõrge tööhõive tingimustes ei oleks õpinguid alustanud.

Joonis 8. Vastuvõtt kutseharidusse 2008/09.-2012/13. õppeaastal

Allikas: Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS)

Vaadates vastuvõttu õppeliikide lõikes (vt tabel 5) selgub, et viimase viie aastaga on keskhariduse järgsesse kutseõppesse vastuvõetute arv kasvanud 1 132 õpilase võrra (25%), samas on kahanenud vastuvõtt kutsekeskharidusõppesse, kus õppima asunute arv on langenud viie aastaga 1 274 õpilase võrra (20%).

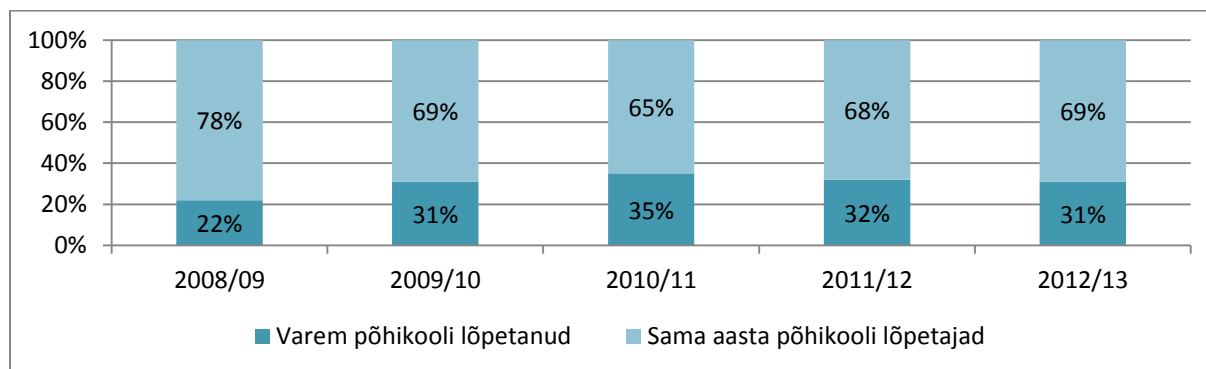
Tabel 5. Vastuvõtt kutseharidusse 2008/09-2012/13. õppeaastal õppeliigi lõikes

Õppeliik	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	5 aasta muutus
Kutseõpe keskkariduse baasil	4 589	5 603	5 331	5 568	5 721	25%
Kutsekeskkaridusõpe	6 357	6 389	5 497	5 273	5 083	-20%
Kutseõpe põhihariduse baasil	158	326	246	351	542	243%
Põhihariduse nõudeta kutseõpe	352	291	245	279	303	-14%
Kokku	11 456	12 609	11 319	11 471	11 649	2%

Allikas: Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS)

Viimastel aastatel on kutseharidusse jõudnud suur hulk neid inimesi, kes on haridusteel mõned aastad vahele jätnud või mõnes teises õppeasutuses õpingud katkestanud. Sama aasta lõpetajad moodustasid 2012. a sügisel vaid 69% põhihariduse järgsesse kutseõppesse astunutest.

Joonis 8. Vastuvõtt kutsekeskkaridusse 2008/09-2012/13. põhikooli lõpetamise aja järgi

Allikas: Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS)

4. Õpingute katkestamine

Kutseõppe katkestajate osakaal leitakse isikupõhiselt: st. kontrollitakse, kui paljud 10. novembril õpilaste nimekirja kuulunud isikutest on õppeaasta jooksul õpingud katkestanud. Katkestajate hulka ei loeta neid sisseastujaid, kes realselt õppetööle ei ilmunud¹, samuti selliseid õpilasi, kes õppeasutuse siseselt samas õppekavarühmas eriala vahetasid².

Alates 2008/09. õppeaastast on keskmine väljalangevus kutseõppest kasvanud, olles 2011/12. õppeaastal tasemel 19,8%³. Õppeliigiti võib siiski märgata erinevaid trende (vt tabel 6). Kõige kõrgem on väljalangevuse määr põhihariduse nõudeta kutseõppes – 2011/12. õa 39,3%. Sellele 39,3%-le vastab aga oluliselt väiksem katkestajate arv (209) kui protsentuaalselt kõige madalamat väljalangevust näitavale kutsekeskkaridusõppe väljalangemismäärale. Kutsekeskkaridust

¹ Kuulusid õppurite nimekirja alla 31 päeva.

² Jätkasid või ennistati samas õppeasutuses 31 päeva jooksul peale katkestamist.

³ Kutsehariduses loetakse katkestajaks isikut, kes enne katkestamist kuulus õppeasutuse õppurite nimekirja vähemalt 31 päeva. Katkestajate hulka ei loeta isikuid, kes 31 päeva jooksul pärast õpingute katkestamist ennistati või jätkasid õpinguid sama õppeasutuse samas õppekavarühmas.

omandavatest õpilastest katkestas 2011/12. õppeaastal õpingud 17,7%, kuid kuna antud õppeliik on kutseõppe puhul populaarseim (2011/12. õa omandas kutsekeskharidust 15 428 õpilast), tähendab see, et absoluutnäitajates on katkestajate arv selle õppeliigi puhul suurim – 2011/12. õa 3 052 katkestajat.

Olulisemad õppetöö katkestamise põhjused.

- 1) **Valed erialavalikud.** Õpilased ei ole piisavalt hästi kursis edasiõppimise võimalustega, samuti puuduvad neil piisavad teadmised töömaailmast. Nii eelnevast kui oma võimete valesi hindamisest tulenevalt tehakse kutseõppesse õppima asudes valesid erialavalikuid.
- 2) **Nõudmiste ja võimete mittevastavus.** Eriala ja üldhariduse omandamine samaaegselt nõuab põhikoolilõpetajatelt topeltpingutust, kuid paljudele kutseõppesse õppima asunutele käib see üle jõu.
- 3) **Majanduslikud põhjused.** Kutsekoolis õppimine toob endaga kaasa suuremad kulutused õpilase perekonnale.

Tabel 6. Õpingute katkestamine kutsehariduses 2007/08 – 2011/12. õppeaastal

Õppeliik	2008/09		2009/10		2010/11		2010/11		2011/12	
	Katkestajate arv	Katkestajate osakaal	Katkestajate arv	Katkestajate osakaal	Katkestajate arv	Katkestajate osakaal	Katkestajate arv	Katkestajate osakaal	Katkestajate arv	Katkestajate osakaal
Kutsekeskharidusõpe	2 920	14,7%	3 090	15,5%	3 224	17,9%	3 224	17,9%	3 052	17,7%
Kutseõppe keskhariduse baasil	2 225	22,6%	2 325	21,1%	2 446	21,2%	2 446	21,2%	2 724	22,1%
Kutseõppe põhihariduse baasil	166	23,6%	286	33,9%	250	27,2%	250	27,2%	228	22,3%
Põhihariduse nõudeta kutseõpe	254	47,8%	182	31,9%	216	42,7%	216	42,7%	209	39,3%
Kokku	5 565	17,9%	5 883	18,1%	6 136	19,5%	6 136	19,5%	6 213	19,8%

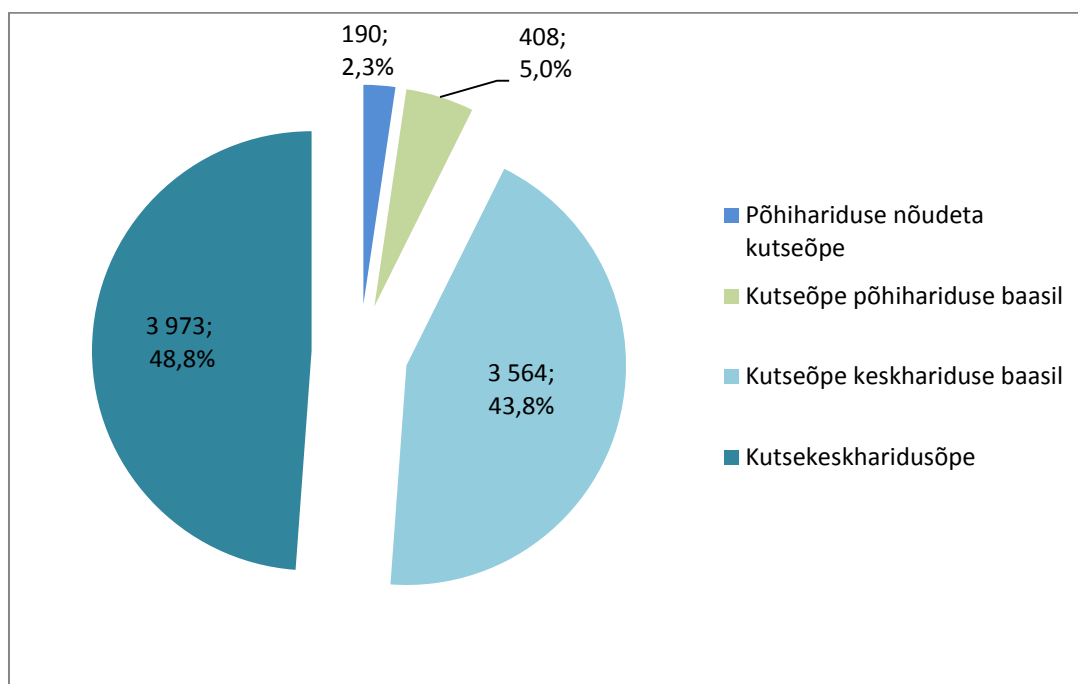
Allikas: Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS)

2011/12. õppeaasta katkestajatest jätkas kutsehariduses järgmise õppeaasta 10. novembri seisuga 18%.

5. Õpingute lõpetamine

2011/12. õppeaastal lõpetas kutsehariduses oma õpingud edukalt 8 135 õpilast (vt joonis 8). Kutseõppe keskhariduse baasil lõpetas 3 973 õpilast, kutsekeskharidusõppe lõpetas 3 564 õpilast. Väikese õppijate arvuga õppeliikides, kutseõppe põhihariduse baasil ja põhihariduse nõudeta kutseõpe, lõpetas vastavalt 408 ja 190 isikut.

Joonis 8. Kutsehariduse lõpetajad 2010/11. õppeaastal õppeliikide lõikes.

Allikas: Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS)

Tabel 7. Kutsehariduse lõpetajad õppeliikide lõikes 2007/08.–2010/11.õppeaastal

	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12
Põhihariduse nõudeta kutseõpe	102	134	242	164	190
Kutseõpe põhihariduse baasil	299	266	299	373	408
Kutseõpe keskhariduse baasil	3 057	3 169	3 531	3 777	3 564
Kutsekeskharidusõpe	3 811	3 952	3 559	3 841	3 973
Kokku	7 269	7 521	7 631	8 155	8 135

Allikas: Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS)

2011/12. õppeaasta lõpetajatest jätkas õpinguid järgmise õppeaasta 10. novembri seisuga 21%.

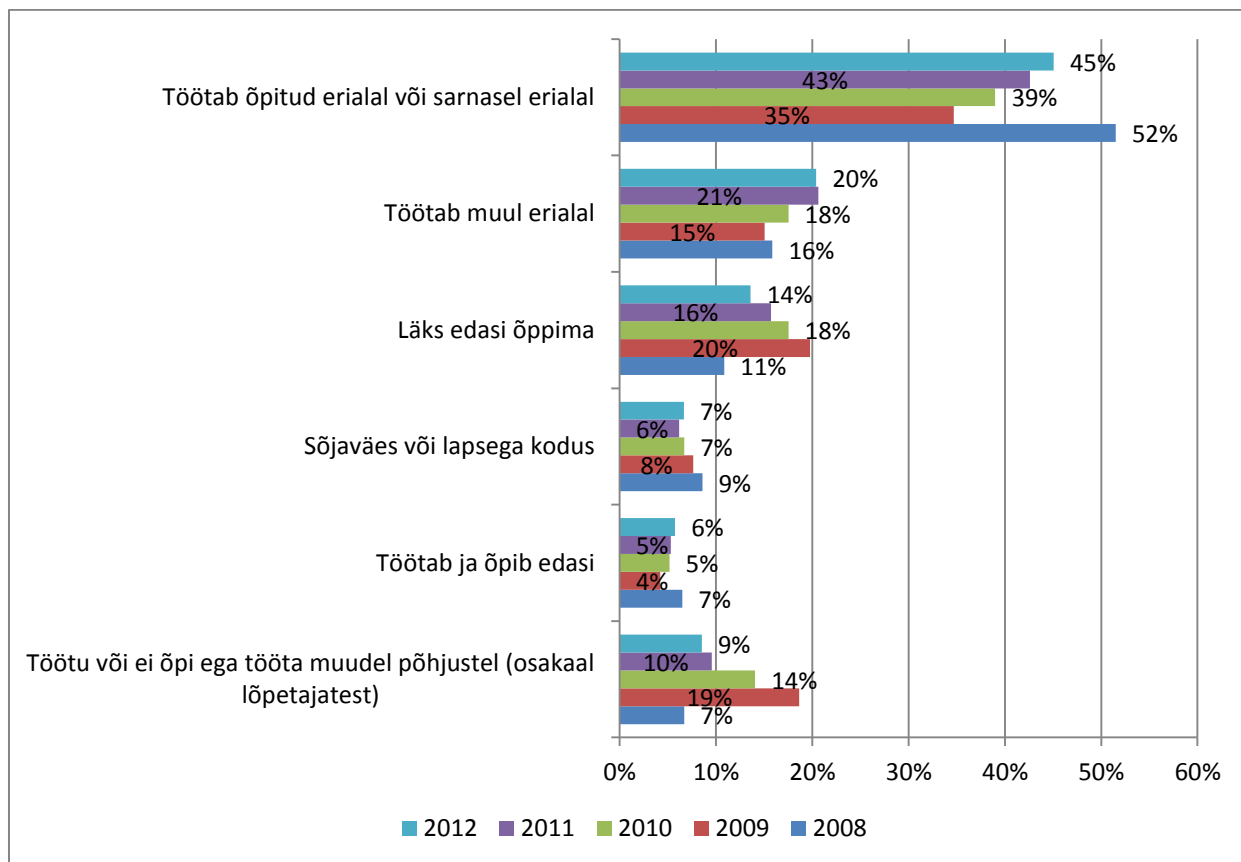
6. Kutseõppe lõpetajate rakendumine tööturul

Haridus- ja Teadusministeerium kogub kutseõppeasutustelt ja kutsehariduse omandamist võimaldavatel rakenduskõrgkoolidelt infot lõpetajate rakendumise kohta 6 kuud peale kooli lõpetamist. Andmeid ei koguta erakutseõppeasutustelt, samuti Sisekaitseakadeemia ja Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuse lõpetanute kohta, lisaks jäävad analüüsist välja õpilased, kellega koolil ei õnnestu kontakti saada. Uuringu tulemusel saab väga hea ülevaate 87% lõpetanute edasise tegevuse kohta.

Üldisele tööhõive kasvule sarnaselt on paranenud ka kutsehariduse lõpetajate olukord tööturul, kui 2009. aasta lõpetajatest asus 6 kuu jooksul tööle vaid 54%, siis 2012. lõpetajatest juba 71%. Samuti on 2012. a lõpetajate seas rohkem erialasele tööle asujaid (45%), 2011. a oli neid 43%. Vähenenud on

töötute osakaal – 2009. a lõpetajatest oli kuue kuu möödudes töötuid 19%, 2010. a töötute osakaal lõpetajatest oli 14%, 2012. a vastav näitaja oli 9%.

Joonis 9. Kutsehariduse lõpetajate rakendumine 6 kuud peale kooli lõpetamist, 2008-2012, (%)

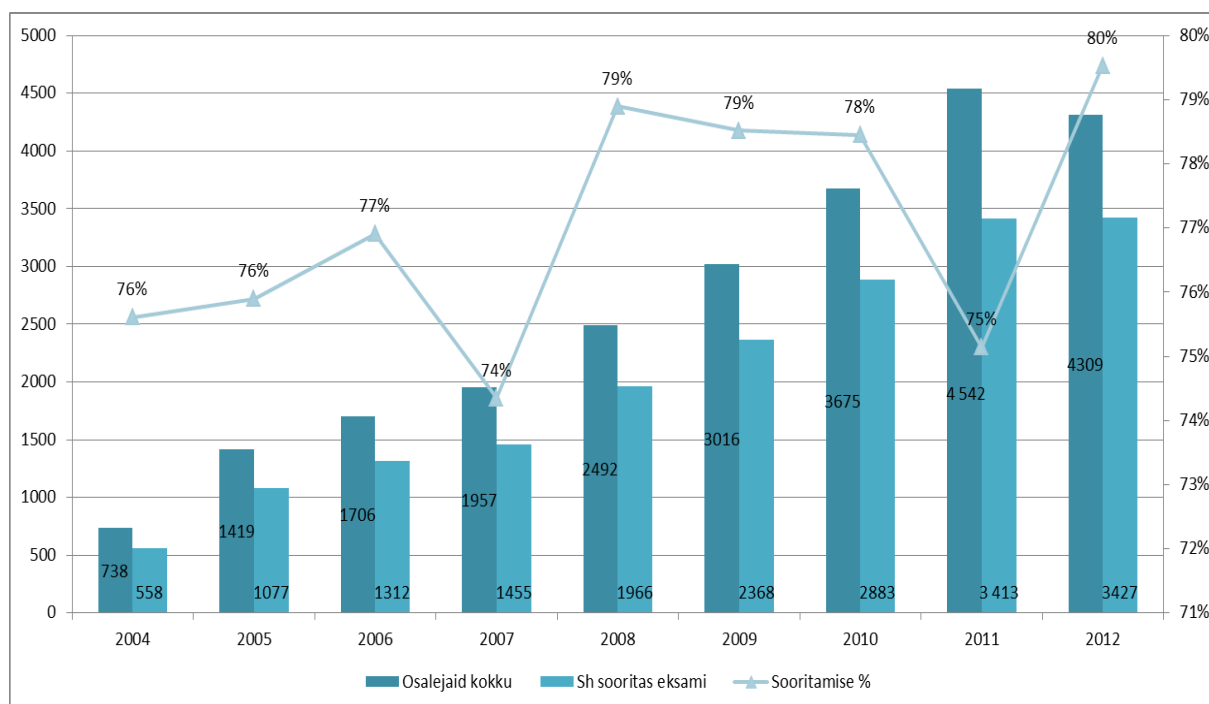

Allikas: HTM Kutse- ja täiskasvanuhariduse osakond

7. Kutseksamid

Alates 2004. aastast on juurutatud võimalust asendada kutseõppeasutuse lõpueksam kutseksamiga. Kutseksami sooritamise lõpueksamina või ühe aasta jooksul peale kutseõppeasutuse lõpetamist on eksami sooritaja jaoks tasuta, kulud kaetakse HTMi eelarvest.

Joonis 10. Kutseksamite sooritamine kutseõppeasutustes 2004-2012

Allikas: EHIS 10.11.2006 – 10.11.2012

Aastate lõikes on kutseeksami sooritajate arv järjepidevalt kasvanud (vt joonis 10). Paljudel erialadel ei ole kutseeksami tegemine võimalik kuna puudub asjaomane kutse andja. 2011/12. õppeaastal lõpetas kutseõppes 8 135 õpilast, kutseksamite tegijaid oli 2012. aasta jooksul aga 4 309 ehk 53% kõigist lõpetajatest. Eksami sooritas positiivselt 3 427 isikut ehk 80% eksaminandidest.

8. Õpetajad

8.1 Kutseõppeasutuste õpetajate üldstatistilised näitajad

Kutseõppeasutustes töötab 2012/13. õa EHISE andmetel⁴ 2 200 õpetajat⁵, kellest ametikohtade nimetuste alusel on 1 529 kutseõpetajad ja 774 üldharidusainete õpetajad. Kutseõppeasutuste õpetajate üldarv on jäänud 2012/13. õa eelmise õppeaastaga samale tasemele – 2011/12. õa töötas kutseõppeasutustes kokku 2 199 õpetajat. Et õpetajate koguarv ei ole muutunud, siis saab nentida, et Vana-Antsla Kutsekooli ühendamine Võrumaa Kutsehariduskeskusega ei ole mõjutanud kutseõppeasutuste õpetajate üldarvu. Samas on siiski toimunud kutseõppeasutuste õpetajaskonnas muudatusi – eelkõige seotult töajõu liikumisega (töölt lahkumisega) ning mõningal määral ka lapsehoolduspuhkusele minekuga. Andmed näitavad, et 2011/12. õa kutseõppeasutustes töötanud õpetajatest ei tööta 2012/13. õa enam õpetajana 303 isikut. Neist 303 isikust ei tööta enam kutseõppeasutustes 269 isikut. Lapsehoolduspuhkusel viibib 303 õpetajast 10 ning 13 inimest jätkavad töötamist õpetamisega mitte seotud ametikohtadel (direktori, osakonnajuhataja, rühmajuhendaja, ringijuhhi ametikohtadel). 11 isikut kajastuvad küll 2012/13. õa andmetes kutseõpetajate või üldharidusainete õpetajatena ametikoha nimetuste alusel, aga tunde neile andmebaasi

⁴ EHISE pedagoogide registri 21.01.2013 väljavõte, mis kajastab 10.11.2012 seis

⁵ St otseselt õpetamisega tegelevad isikud

sisestatud ei ole ja seetõttu jäävad need isikud õpetajate statistikast välja. 41% nendest 303 isikust, kes 2012/13 õa enam kutsekoolides ei tööta enam õpetajatena, olid 2012/13 õa vanuses kuni 39-aastat. See näitab, et eelkõige on lahkujate hulgas olnud keskealised või vanemaealised õpetajad (59% lahkunutest). Samas vanusegrupiti vaadeldes oli enim lahkujaid 30-39-aastaste hulgas – 25%, pea sama palju kutsekoolidest lahkunutest olid vanuses 50-59 (23%). 60-aastaseid ja vanemaid õpetajaid, kellest suur osa võiksid pensionile siirduda, oli kutsekoolidest lahkujate hulgas 17%. 2012/13. õa asus aga kutseõppeasutustes tööle õpetajatena 304⁶ isikut. 13 nendest isikutest olid 2011/12. õa lapsehoolduspuhkusel, kes naasid käesoleval õppeaastal tagasi tööle, 12 inimest töötasid 2011/12. õa õpetamisega mitte seotud ametikohtadel ning 279 isikut 304-st eelmisel õppeaastal kutseõppeasutustes ei töötanud. Vanuselise jaotuse alusel on neist 304-st isikust üle poole ehk 51% kuni 39-aastased - täpsemalt umbes 1/3 on vanuses 30-39, 22% 50-59-aastased, kuni 29-aastaseid ja 40-49-aastaseid õpetajaid on nende 304 õpetaja hulgas võrdselt 19%. Kõige väiksem on vanimate õpetajate vanusegrupp (60-aastased ja vanemad õpetajad) - kõigest 9% .

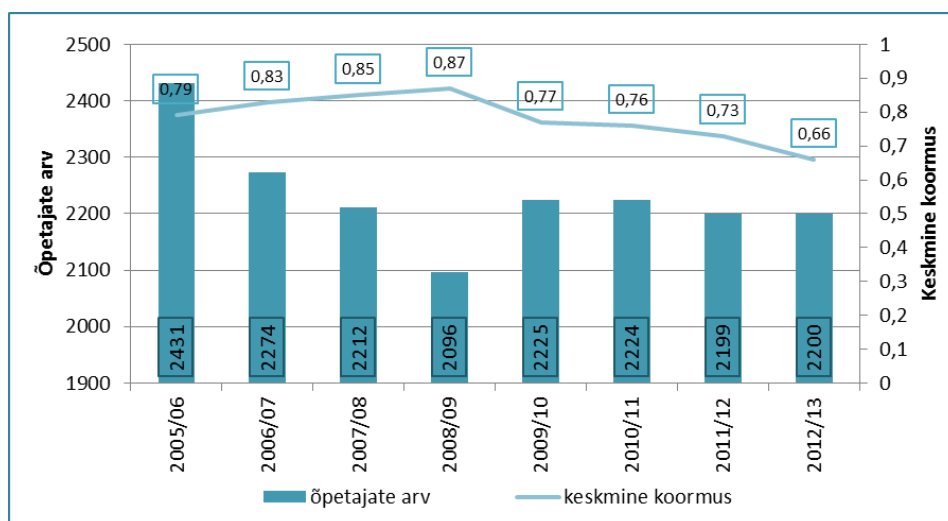
Järgnevalt tuuakse välja kutseõppeasutuste õpetajate üldarvu ning keskmise koormuse muutused viimase kaheksa õppeaasta jooksul. Joonis 11 näitab, et kutseõppeasutuste õpetajate üldarv langes järsult 2005/06-2008/09. õa 335 õpetaja võrra. 2009/10. õa tõusis õpetajate üldarv kutseõppeasutustes jälle 2 225 õpetajani. Ilmselt on 2009/10. õa õpetajate arvu tõus mõjutatud majanduslanguse perioodist, mil õpilaste arv kasvas kutseõppeasutustes 1 134 õpilase võrra. Viimasel neljal õppeaastal on kutseõppeasutuste õpetajate üldarv püsinud suhteliselt stabiilsena – umbes 20 õpetaja võrra on õpetajate koguarv muutunud ehk õpetajate koguarv on viimase nelja õppeaasta jooksul kõikunud +/- 1% võrra.

Vastupidiselt järsule õpetajate koguarvu langusele 2005/06-2008/09. õa, tõusis õpetajate keskmine koormus nimetatud perioodil keskmiselt 0,79-lt ametikohalt 0,87-le. Majanduslanguse alguses 2009/10. õa töötasid kutseõppeasutuste õpetajad keskmise koormusega 0,77 ametikohta. Kuigi viimasel neljal õppeaastal ei ole õpetajate koguarvus suuri kõikumisi olnud, on õpetaja keskmise koormuse näitaja olnud stabiilses languses – 2012/13. õa töötavad kutseõppeasutuste õpetajad keskmise koormusega 0,66 ametikohta (vt joonis 11). Keskmise koormuse languse tendentsi on mõjutanud kutseõppeasutustes õppivate õpilaste arvu langus (viimase nelja õppeaasta jooksul on õpilaste arv langenud 2 200 võrra).

Võrdluseks võib välja tuua, et kutseõpetajate keskmine koormus on käesoleval õppeaastal 0,65 ametikohta, mis on peaaegu sama kutseõppeasutuste õpetajate keskmise koormuse näitajaga. Üldharidusainete õpetajad töötavad aga käesoleval õppeaastal keskmise koormusega 0,6 ametikohta. Nii kutseõpetajate kui üldharidusainete õpetajate keskmine koormus on võrreldes eelmise 2011/12. õa langenud (vastavad näitajad 2011/12. õa-l olid 0,75 ja 0,66).

⁶ Ei pruugi olla esmakordne õpetaja tööle asuja – võib olla töötanud kutseõppeasutustes pedagoogina enne 2012/13 õa-t

Joonis 11. Kutseõppeasutuste õpetajate üldarv ja keskmine koormus õppeaastati

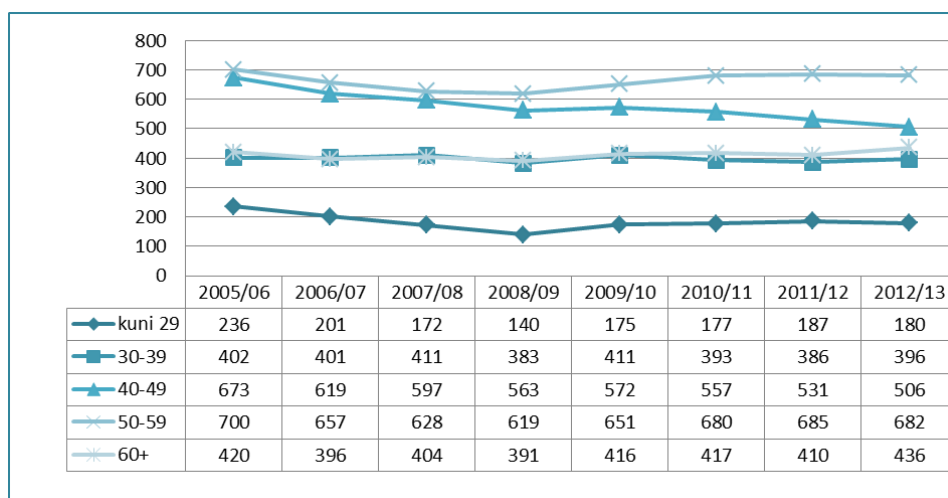
Allikas: EHIS.

8.2. Kutseõppeasutuste õpetajate sooline ning vanuseline jaotus

Uurides kutsekoolide õpetajate soolist jaotust, tuleb välja, et kutseõppeasutuste õpetajaskond on märksa maskuliinsem kui üldhariduskoolide õpetajaskond. Tõenäoliselt suurem meeste osakaal kogu õpetajaskonnas on tingitud tehniliste erialade õpetamisest. Kui kahel viimasel õppeaastal oli õpetajate soolises jaotuses täheldatav minimaalne meesõpetajate osakaalu kasv, siis käesoleval õppeaastal on meesõpetajate osakaal kutseõppeasutuste õpetajate hulgas jäänud samale tasemele – 36% (võrdluseks üldhariduskoolides on kõigist õpetajatest mehi vaid 14%). Absoluutarvudes on meesõpetajate koguarv võrreldes 2011/12. õa jäänud samaks. Kokku töötab kutseõppeasutustes 2012/13. õa 795 meesõpetajat (2011/12. õa oli vastav näitaja samuti 795). Käesoleval õppeaastal on kutseõpetajate hulgas nii mees- kui naisõpetajate osakaal jäänud võrreldes eelmise õppeaastaga praktiliselt samale tasemele – mehi on kõigist kutseõpetajatest 44% ning naiste osakaal on 56% (2011/12. õa oli meesõpetajate osakaal 45%, naisõpetajate osakaal 55%). Üldharidusainete õpetajate hulgas on aga meeste osakaal langenud 15%, mis tähendab, et meesõpetajate osakaal on langenud 6% võrra võrreldes eelneva 2011/12. õppeaastaga. Eelmisel õppeaastal oli üldharidusainete õpetajate hulgas 21% mehi. Kõigist üldharidusainete õpetajatest on käesoleval õppeaastal 85% naised.

Edasi käsitletakse käesolevas statistilises ülevaates kutseõppeasutuste õpetajate keskmise vanuse näitajat ning õpetajate vanuselist jaotust. Nagu üldhariduskoolides on ka kutseõppeasutustes üheks probleemiks õpetajaskonna vananemine. Perioodil 2005/06-2010/11. õa tõusis kutseõppeasutuste õpetajate keskmine vanus 47,6-lt eluaastalt 48,4 eluaastani. 2011/12. õa oli keskmise vanuse näitaja kutseõppeasutustes aga 48,1 eluaastat, käesoleval õppeaastal on keskmise vanuse näitaja võrdne 2010/11. õa näitajaga – 48,4 eluaastat.

Joonis 12. Kutseõppeasutuste õpetajate vanuseline jaotus 2005/06-2012/13 õa.

Allikas: EHIS

EHISE 2005/06-2012/13. õa andmed kutseõppeasutuste õpetajate kohta (vt joonis 12) näitavad, et suurimad vanusrühmad on kutseõppeasutuste õpetajate seas olnud kaheksal viimasel õppeaastal 40-49- ning 50-59-aastaste vanusgrupid. Nimetatud vanusegrupid hõlmavad välja toodud perioodil vastavalt keskmiselt 26% ning 30% kõigist kutseõppeasutuste õpetajatest. Samas on kahe vanima vanusegrupi õpetajate osakaal kõigist õpetajatest olnud kaheksa viimase õppeaasta jooksul tõusvas trendis (2005/06 õa - 46%, 2012/13 õa-ks on nimetatud näitaja tõusnud 51%-ni). Väga tõenäoliselt suureneb kahe vanima vanuserühma õpetajate osakaal kutseõppeasutuste õpetajate hulgas ka lähitulevikus. Võttes vaatluse alla kaks viimast õppeaastat, on näha, et kuigi 2012/13. õa (2 200) on kutseõppeasutuste õpetajate üldarv jäänud 2011/12. õa tasemele (2 199), on käesoleval õppeaastal mõnevõrra suurenenud vanimate õpetajate – st 60-aastaste ja vanemate õpetajate vanusegrupp. Positiivse tendentsina saab välja tuua, et kõige nooremate ehk kuni 29-aastaste õpetajate vanusegrupp on praktiliselt sama suur kui eelmisel õppeaastal ning ka 30-39-aastaste õpetajate vanuserühm on veidi suurenenud.

8.3. Kutseõppeasutuste õpetajate kvalifikatsiooninõuetele vastavus ja haridustase

Kutseõppeasutustes pakutava hariduse kvaliteet sõltub õpetajate ettevalmistusest ning enese-täiendamise võimalustest. Seetõttu antakse statistiliste põhinäitajate alusel ka ülevaade kutseõppeasutuste õpetajate haridustasemest⁷ ning kvalifikatsiooninõuetele vastavusest. Tabel 8 näitab, et valdav enamus kutseõppeasutuste õpetajatest on kõrgharidusega – 2012/13. õa omab kõrgharidust 84,5% kõigist õpetajatest. Antud näitaja on jäänud samale tasemele 2011/12. õa vastava näitajaga (nimetatud näitaja oli 84,7%). Eelmisel õppeaastal oli kõrgharidusega kutseõpetajaid 79,5% (1 104 kutseõpetajat), 2012/13. õa töötab kõrgharidusega kutseõpetajaid kutseõppeasutuste samuti 79,5%, samas kõrgharidusega kutseõpetajate arv on tõusnud 1 215 õpetajani (kogu kutseõpetajate arv on 2012/13. õa suurenenud 140 kutseõpetaja võrra). Tabel 8 näitab, et üldharidusainete õpetajad on kutseõppeasutustes kõrgelt haritud. Kõrgharidusega üldharidusainete õpetajate osakaal on üldharidusainete õpetajate hulgas tõusnud 96%-ni, eelmisel õppeaastal oli kõrgharitud üldharidus-

⁷ Õpetaja kõrgeim lõpetatud haridustase

ainete õpetajaid 94%. 2012/13. õa on kõrgharidustasemest madalama haridustasemega üldharidusainete õpetajate osakaal tagasihoidlik 4%.

Kõigist kutseõppeasutuste õpetajatest omab 2012/13. õa keskeri- ja tehnikumiharidust 7,4%, kutseharidust 5,9% ning üldkeskharidust 1,9%. Omandatud kõrgeim haridustase on teadmata vaid seitsme kutseõppeasutuste õpetaja puhul (vt tabel 8).

Tabel 8. Kutseõppeasutuste õpetajad haridustasemete alusel 2012/13. õppeaastal

Haridustase	Keskeri-/tehnikumiharidus	Üldkeskharidus	Kutseharidus	Kõrgharidus	Teadmata/märkimata	Kokku
kutseõpetajate arv	150	35	125	1215	4	1529
osakaal	9,8%	2,3%	8,2%	79,5%	0,3%	100%
üldharidusainete õpetajate arv	15	6	7	743	3	774
osakaal	1,9%	0,8%	0,9%	96,0%	0,4%	100%
õpetajate arv kokku	163	41	130	1859	7	2200
osakaal	7,4%	1,9%	5,9%	84,5%	0,3%	100%

Allikas: EHIS

Edasi antakse ülevaade kutseõppeasutuste õpetajate kvalifikatsiooninõuetele vastavusest. Kutseõppeasutustes töötab 2012/13. õa kvalifikatsiooninõuetele vastavaid kutseõpetajaid 1 263 ehk 83% kõigist kutseõpetajatest (83% ka ametikohtade põhiselt). Võrreldes 2011/12. õa on kutseõpetajate kvalifikatsiooninõuetele vastavuse näitaja jäänud samale tasemele – eelmisel õppeaastal oli kõigist kutseõpetajatest kvalifikatsiooninõuetele vastavaid kutseõpetajaid samuti 83%. Kutseõppeasutuste üldharidusainete õpetajate puhul on nimetatud näitaja pisut kõrgem. 2011/12. õa vastas kvalifikatsiooninõuetele 86% ehk 703 üldharidusaineid õpetavat õpetajat, 2012/13. õa on üldharidusainete õpetajate kvalifikatsiooninõuetele vastavuse osakaal tõusnud 87%-ni ehk 670 õpetajat vastab kvalifikatsiooninõuetele. Niisiis on kvalifikatsiooninõuetele vastavate üldharidusainete õpetajate üldarv kutseõppeasutustes vähenenud (kogu üldharidusainete õpetajate arv on võrreldes eelmise õppeaastaga vähenenud 62 õpetaja võrra), kogu üldharidusainete alasest õppetööst viivad nad läbi aga 89%.

Vaadeldes kvalifikatsiooninõuetele vastavate kutseõpetajate osakaalusid omandatud haridustasemete⁸ alusel, on tabelist 9 näha, et kõrgharidusega kvalifitseeritud kutseõpetajaid on kõigist kvalifikatsiooninõuetele vastavatest kutseõpetajatest 1 079 ehk 85,4%. Võrreldes eelmise õppeaastaga on kvalifikatsioonile vastavate kõrgharidusega kutseõpetajate absoluutarv tõusnud 88 kutseõpetaja võrra (2011/12. õa oli 991 kvalifitseeritud kõrgharidusega kutseõpetajat), samas kvalifitseeritud kõrgharidusega kutseõpetajate osakaalu näitaja on jäänud praktiliselt samale tasemele (2011/12. õa oli nimetatud näitaja 85,9%). Kõrgharidusega kvalifikatsiooninõuetele vastavaid üldharidusainete õpetajaid oli 2011/12. õa kõigist kvalifikatsioonile vastavatest üldharidusainete õpetajatest 97,2%. Käesoleval õppeaastal on üldharidusainete õpetajate vastav näitaja tõusnud 98,4%. Samas absoluutarvudes on nimetatud näitaja vähenenud 703 kõrgharidusega kvalifitseeritud üldharidusainete õpetajalt 659 õpetajale (vt tabel 9).

⁸ Omandatud kõrgeima haridustaseme alusel

Kõrgharidusest madalama haridustasemega õpetajate osakaal nii kvalifikatsioonile vastavate kutseõpetajate kui ka üldharidusainete õpetajate hulgas on suhteliselt madal. Keskeri- või tehnikumi-haridusega kvalifikatsiooninõuetele vastavate kutseõpetajate osakaal kõigist kvalifikatsiooninõuetele vastavatest kutseõpetajatest on 2012/13. õa ligikaudu 8,9% (112 kutseõpetajat), üldharidusaineid õpetavate õpetajate puhul on nimetatud näitaja vaid 1,5% (10 üldharidusaineid õpetavat õpetajat). Kutseharidusega ning teadmata/märkimata haridustasemega kvalifitseeritud kutseõpetajate osakaal on aga võrreldes eelmise õppeaastaga tõusnud. 2011/12. õa oli kvalifitseeritud kutseharidusega kutseõpetajaid 4,2% ehk 48, 2012/13. õa on näitajad vastavalt 5% ehk 63 kutseõpetajat. Neid kutseõpetajaid, kes olid andmebaasi märgitud kui kvalifikatsioonile vastavad õpetajad, aga kelle omandatud kõrgeim haridustase on teadmata või andmebaasi sisestamata, on olnud nii eelneval kui käesoleval õppeaastal vaid 0,1%. Käesoleval 2012/13. õa on kvalifikatsioonile vastavate kutseõpetajate hulgas ka kaheksa õpetajat, kelle kõrgeimaks haridustasemeks on märgitud üldkeskharidus. 2012/13. õa on kvalifitseeritud üldharidusainete õpetajate hulgas üks õpetaja, kelle haridustase on teadmata või andmebaasi sisestamata, üldkesk- või kutseharidusega üldharidusainete õpetajaid käesoleval õppeaastal kutseõppeasutustes aga ei tööta. (vt tabel 9).

Tabel 9. Kvalifikatsiooninõuetele vastavad kutseõpetajad ning üldharidusaineid õpetavad õpetajad haridustasemete alusel 2012/13. õa-l

Kvalifikatsioonile vastavad õpetajad haridustasemeti	Keskeri-/ tehnikumi-haridus	Kutse-haridus	Kõrg-haridus	Teadmata/märkimata	Üldkesk-haridus	Kokku
kvalifikatsioonile vastavad kutseõpetajad	112	63	1079	1	8	1263
osakaal	8,9%	5,0%	85,4%	0,1%	0,6%	100%
kvalifitseeritud üldharidusainete õpetajad	10	0	659	1	0	670
osakaal	1,5%	0,0%	98,4%	0,1%	0,0%	100%

Allikas: EHS

8.4. Kutseõppeasutuste õpetajate osalemine täienduskoolituses

Kutseõppeasutuste õpetajate enesetäiendamiseks annavad ülevaate EHISe täienduskoolituse andmed. Nende andmete alusel on olemas ülevaade kõigi 2012/13. õa kutsekoolides töötavate õpetajate täienduskoolitusest osavõtu kohta 2011/12. õa jooksul. Kokku osales 2011/12⁹. õa jooksul erinevatel täienduskoolituse kursustel käesoleval õppeaastal tööl olevatest õpetajatest 1 366 ehk 62% kõigist kutseõppeasutuse õpetajatest. Keskmise täienduskoolitusest osavõtu päevade arv iga täienduskoolitutel osalenud õpetaja kohta oli ligikaudu 9,7 päeva¹⁰. Võrdluseks saab välja tuua, et

⁹ st perioodil 01.09.2010-31.08.2011

¹⁰ Keskmise täienduskoolitusest osavõtu päevade arv õpetaja kohta on arvutatud järgmiselt: kogu täienduskoolitusest osavõtu tundide arv (kas siis kõigi kutseõppeasutuste õpetajate; ainult kutseõpetajate või ainult üldharidusainete õpetajate kohta) on teisendatud päevadeks (arvestades keskmiseks täienduskoolituse päeva pikkuseks 8 tundi), mis on jagatud täienduskoolituses osalenud õpetajate arvuga

2011/12. õa kõigist 2 199 kutseõppeasutuste õpetajast osales 2010/11. õa jooksul täienduskoolitusel 1 426 õpetajat ehk 65%, kes kulutasid keskmiselt enesetäiendamisele 11,6 päeva. Keskmine täienduskoolitusest osavõtu päevade arv kõigi kutseõppeasutuste õpetajate kohta¹¹ oli aga 7,5 päeva 2010/11. õa jooksul, 2011/12. õa jooksul aga 6,1 päeva. Andmed näitavad, et keskmiselt on 2012/13. õa kutseõppeasutuste õpetajad olnud vähem aktiivsemad enesetäienduses osalejad kui eelmisel õppeaastal.

Kõige rohkem osaleti 2011/12. õa jooksul täienduskoolituse liigi alusel¹² tööalastel täienduskoolitustel (1 005 õpetajat), muudel koolitustel (247 õpetajat), osaleti ettevõtetes stažeerimisel (37 õpetajat), 320-tunnistel kutsepedagoogika kursustel (36 õpetajat) ning tegeleti ka iseseisva enesetäiendamisega (22 õpetajat).

Järgnevalt tuuakse välja andmed kutseõpetajate ning üldharidusainete õpetajate enesetäiendamise kohta. Kõigist 2012/13. õa õppetööga tegelevatest kutseõpetajatest (kokku 1 529) osales 2011/12. õa jooksul täienduskoolitusel 913 ehk 60%. Keskmine täienduskoolitusest osavõtu päevade täienduskoolitusel osalenu kohta oli 10,7 päeva, täienduskoolitusel osalemise näitaja kõigi 1 529 kutseõpetaja kohta oli aga 6,4 päeva. Üldharidusainete õpetajatest osales 2011/12. õa jooksul täienduskoolitustel 541 õpetajat, mis on 70% kõigist kutseõppeasutuste üldharidusainete õpetajatest. Keskmine koolituspäevade arv osaleja kohta oli 8,5 päeva, keskmine erinevatel kursustel osalemise päevade arv kõigi üldharidusainete õpetavate õpetajate kohta oli 2011/12. õa jooksul aga 5,9 päeva.

Täienduskoolituse liigi alusel võtsid 2011/12. õa jooksul 913 kutseõpetajast 654 osa tööalasest täienduskoolitusest ning 163 kutseõpetajat muudest koolitustest, mis ei ole liigitatavad etteantud koolituse liigi klassifikaatori alla¹³. Need kaks täienduskoolituse liiki olid ka kõige osalejaterohkema kutseõpetajate hulgas. Üldharidusainete õpetajate puhul osutasid 2011/12. õa jooksul läbitud koolitustest kõige populaarsemateks samuti tööalased täienduskoolitused ning muud koolitused. Tööstalastest täienduskoolitustest võttis osa 422 üldharidusainete õpetajat 774st ning muudest koolitustest võttis osa 96 üldharidusainete õpetajat.

¹¹ st ka nende õpetajate kohta, kes tegelikult nimetatud perioodil ei osalenud täienduskoolitustel

¹² EHISe pedagoogide alamregistri klassifikaator; üks õpetaja võis perioodi jooksul osaleda ka mitmel erineva liigi alla kuuluval koolitusel

¹³ Üks kutseõpetaja võib perioodi jooksul osa võtta mitmest eri liigi alla kuuluvast täienduskoolitusest